

Jeg holder aldrig fri

Af Randi Hedelund Jeppesen i samarbejde med Charlotte Strøm

"Hvad står der?" – er det spørgsmål jeg har stillet flest gange i mit liv. Og jeg stiller det stadig, fordi jeg som ordblind jævnligt står i situationer, hvor jeg kommer til kort. Det kan være ved en parkeringsautomat, i supermarkedet eller på et museum, hvor der er informationer, jeg ikke kan læse mig til.

Trods mange teknologiske hjælpemidler, holder jeg aldrig fri fra at være ordblind. Det er et af mine livsvilkår. I dag har jeg gjort det til min levevej, at hjælpe ordblinde til at få en lettere hverdag.

Jeg er 41 år, uddannet lærer og indehaver af konsulentvirksomheden Hjælp til Ord. Her hjælper jeg ordblinde, deres familier samt lærere og pædagoger til at anvende IT-hjælpemidler og håndtere ordblindhed.

I dag er det muligt at læse til lige hvad du gerne vil være, uanset om du er ordblind eller ej. Men for 20 år siden da jeg besluttede mig for at uddanne mig, var det slet ikke almindeligt, at man som ordblind kunne tage en boglig uddannelse - og da slet ikke en læreruddannelse. Når jeg taler om det i dag, kommer det hurtigt til at lyde som om, det var ganske let og ligetil for mig at uddanne mig til lærer. Men sandheden er en helt anden. Det var en lang, stenet og besværlig vej.

Ingen mirakelkur mod ordblindhed

Da jeg gik i folkeskole, troede man at ordblindhed stammede fra en

fra at være ordblind

kommunikationsfejl mellem venstre og højre hjernehalvdel – altså at de to hjernehalvdele ikke kunne arbejde sammen. Derfor troede man, at bl.a. motorisk træning kunne afhjælpe ordblindhed. Så jeg har både lavet krydsbevægelser, hoppet i trampolin, tillet, krøbet og kravlet.

Udover motorisk træning gennemgik jeg alverdens forsøg på at 'kurere' min ordblindhed. Jeg har bl.a. været i lydbehandling hvor jeg blev stemt med stemmegaffel (for jeg måtte jo helt klart være stemt forkert!), siddet på en stor sort kasse med lyd i og hørt underlige lyde på min walkman hver morgen. Jeg har masseret haleben og formet bogstaver i modellervoks – for blot at nævne nogle af de tiltag, der blev gjort for at komme min ordblindhed til livs.

Jeg er overbevist om, at alle disse tiltag skete i den absolut bedste mening, og fordi at man dengang virkelig troede på, at det havde en positiv effekt. Men sandheden var desværre bare, at hver gang jeg ikke lykkedes med endnu et tiltag, åd det endnu en bid af mit i forvejen skrøbelige selvværd.

Årene i folkeskolen fik mig til at føle, at det vigtigste i verden var at kunne læse. Jeg havde bl.a. en matematiklærer i 5. klasse, der efter at jeg flere gange havde spurgt 'hvad står der', sagde til mig 'at når du ikke kan læse, kan du nok heller ikke lære at regne.'

Efterskole for ordblinde - en øjenåbner

Der skete et mirakel for mig, da

Randi Hedelund Jeppesen med et af hendes vigtigste It-hjælpe midler - en smartphone.

Foto: Cathrine Drud

jeg i 8. og 9. klasse begyndte på Kragelund Efterskole, som er en specialefterskole for ordblinde. Her genvandt jeg optimismen og troen på, at jeg godt kunne lære. Da jeg kom til Kragelund, var det en stor del af min identitet at være ordblind. Men her kunne jeg ikke gemme mig bag min ordblindhed mere, fordi alle de andre også var ordblinde. Derfor var jeg nødt til at finde ud af, hvad jeg også var. Jeg fandt ud af, at jeg var god til at synge og svømme, at jeg var en god ven, at jeg var 14 år og vild med drenge ... Kort sagt fandt jeg ud af, at jeg var helt almindelig og bare Randi. Pludselig var det vigtigste ikke at lære at læse – det gik op for mig, at der var mange andre gode egenskaber, der var absolut lige så vigtige.

En af de ting, jeg oplevede på efterskolen, var, at min matematiklærer indtalte opgaverne på lydbog til mig. Dette bevirkede bl.a., at jeg på seks måneder gik fra 5. klasses til 8. klasses niveau i matematik. Jeg oplevede også, at lærerne var engagerede i mig som menneske i stedet for at sætte mig i bås som hende den ordblind, der alligevel aldrig får en uddannelse. Jeg nåede på de to år ikke at indhente alt i alle fag, men blev ikke desto mindre bedre rustet fagligt og personligt end nogensinde før. Dermed blev opholdet på Kragelund både et personligt og fagligt vendepunkt for mig.

Du kan godt tage en uddannelse som ordblind

Der findes mange grader af ordblindhed. Nogle er mildere ramt end mig. Nogle knokler sig vej gennem uddannelsessystemet, og nogle når måske helt frem til universitetet inden de falder igennem og ikke må opgive at forstå de komplekse tekster, de skal læse. Andre har en

sværere grad af ordblindhed end mig. Og nogle lærer måske aldrig at skrive deres efternavn. Jeg kan godt læse lidt, men slet ikke hurtigt nok til f.eks. at kunne følge med i undertekster. Jeg kan også godt skrive mit navn, min adresse og mange andre ting, men det kræver min fulde koncentration – og det er ikke noget, jeg kan gøre samtidigt med, at nogen f.eks. snakker til mig.

Som ung fik jeg det studieråd, at jeg 'skulle lave noget med mine hænder', og derfor kom jeg i praktik som både kok og slagter. Men jeg ville gerne være psykolog eller pædagog og arbejdede derfor i nogle år som pædagogmedhjælper, hvorefter jeg traf beslutningen om, at jeg ville tage mig en uddannelse.

I 2000 gik jeg i gang med at tage først 9. og siden 10. klasse på VUC efterfulgt af HF-enkeltfag. Her fik jeg en computer med syntetisk tale. Den havde et oplæsningsprogram, der gjorde at jeg kunne indscanne tekst fra papir og få både dét og alt digitalt læst op. Derudover kunne jeg høre, hvad jeg selv skrev, og computeren kom med forskellige ordforslag, som jeg kunne vælge imellem. Der åbnede sig en helt ny og fantastisk verden for mig. Pludselig kunne jeg være meget mere selvhjulpnen, da jeg begyndte selv at kunne læse/høre teksterne, frem for at skulle have dem læst op af andre. Det var her, i min begejstring over at være blevet selvhjulpnen, at jeg besluttede at søge ind på Den Frie Lærerskole.

Det var på mange måder en fantastisk tid. Fuldt af engagement fra både lærere og elever og fuld af lærdom. Men det var også hårdt arbejde. Jeg var nødt til at få bøger udleveret på forhånd, og jeg måtte 'opdrage' mine lærere til at forstå at kopier af fotokopier eller kopier

med understregninger/noter, ikke kunne indlæses af min computer. Det krævede samarbejde og fleksibilitet, men ved fælles indsats klarede vi det. Jeg blev færdiguddannet i 2008 og arbejdede nogle år som friskolelærer.

Jeg kan afsløre, at det giver nogle helt specielle og ofte sjove oplevelser, når læreren ikke kan stave eller læse op ved diktat. Det og meget mere fortæller jeg om i min bog *Hvad står der?*

Hjælp til Ord

Jeg har i mange år været med til at nedbryde tabuer, fordomme og uvidenhed omkring ordblindhed. Jeg

har bl.a. skrevet artikler, medvirket i *Hjerne-kassen* på P1 og udgivet en bog om mit liv som ordblind. Det er ubetinget nemmere for mig at være ordblind i dag, end det var dengang. Teknologien forbedres hele tiden - heldigvis. Bøger har jeg på min smartphone og min GPS fortæller, hvordan jeg finder vej.

Da jeg begyndte at arbejde som lærer, var det et af mine mål, at ordblind børn ikke skulle opleve det samme, som jeg oplevede, da jeg var barn. Det må er langt hen ad vejen blevet opfyldt, især fordi der i dag findes alle de teknologiske hjælpemidler. Jeg oplever dog desværre

stadig børn, der ikke modtager den rigtige hjælp og støtte. Dette, sammenholdt med min egen erfaring som både lærer og ordblind, gjorde, at jeg i 2017 oprettede min konsulentvirksomhed *Hjælp til Ord*.

Her har jeg erfaret, at jeg med min særlige kombination af selv at være bruger af læse- og skriveteknologi og min læreruddannelse, kan hjælpe ordblind i alle aldre samt lærere, læsekonsulenter, pædagoger og forældre. Det gør jeg med en blanding af rådgivning, kurser, foredrag og workshops.

Læs mere på www.hjælptilord.dk.

Fra bogens bagside:

– Kører den her bus til Aalborg?

Buschaufføren så ikke rar ud:

– Det gider jeg ikke svare på. Se hvad, der står på bussen.
– Hvad hvis man ikke kan læse?
– Ja, så skal man gå i skole igen! Havde han ret? Burde Randi gå i skole igen? Var det hendes egen skyld, at hun ikke kunne læse? Var hun doven? Var hun dum?

Hvad står der? er fortællingen om at kæmpe og yde sit allerbedste uden nogensinde at lære at læse. Randi fortæller ærligt og usentimentalt om at vokse op som ordblind, om nederlag, ensomhed og afmagt, men også om viljestyrken til at insistere på at få en uddannelse på trods af sin ordblindhed.

Bogen giver håb om at kunne lykkes i uddannelsessystemet til de mange, hvis historier minder om Randis. Og den er en øjenåbner for dem, der uden problemer kan svare på dét spørgsmål, Randi har stillet flest gange i sit liv: *Hvad står der?*

“Hvad står der?” er titlen på den bog, Randi Hedelund Jeppesen udgav i samarbejde med journalist og forfatter, Charlotte Strøm, i 2018. Bogen er Randis fortælling om at finde vej gennem livet som ordblind. Bogen er udgivet på Forlaget Mellemsgaard og udgivet som lydbog af AV Forlaget / Swann A/S.”

